

ARBETSMILJÖ
VERKET

Turvalisem töö ehitustel ja rajatistel

Hea töökeskkond on kasulik kõigile. Väheneb vigastuste oht ja töö muutub tõhusamaks. Töökeskkonnaamet (Arbetsmiljöverket) on Rootsi riiklik institutsioon, mis teostab kontrolli töökeskkonna suhtes. Me kontrollime ehitus- ja rajatisplatside töökeskkonda ning meil on õigus esitada nõudmisi meetmete kasutuselevõtuks töökeskkonna turvalisusnõuetele vastavaks muutmisel.

Kui riskid on liiga suured, on meil õigus edasine töö ehitusplatsil keelata seniks, kuni töökeskkonda on parendatud. Keeld tuleb allkirjastada, kuid allkiri tõendab ühtlasi, et tööandja on vastu võtnud kirjaliku koopia ettekirjutustest.

Paljude ehitustöölistega tuleb ette õnnetusi ja tööst tingitud haigestumisi või vigastusi. Võib juhtuda, et tööline kukub, töötab vales tööasendis, tõstab midagi rasket või vigastab end mõne masinaga töötades. Halb planeerimine ja ajaressursi vähesus tõstab õnnetuste riske.

Töökeskkonnaameti välja antud seadused ja ettekirjutused näevad ette, kuidas ehitustöid tuleb läbi viia. Käesolevast brožüürist võite lugeda mõnigatest minimaalsetest nõuetest.

Ehitiste ja hoonete ehitamise, muutmise, rekonstrueerimise, hoolduse või lammutustega seonduvad töid reguleerivad Töökeskkonnaseadus ja Töökeskkonnaameti ehituseeskirjad.

Rootsi töökeskkonna reeglid kehtivad Rootsis töötava välismaise tööjõu puhul olenemata sellest, kas tööline on tööle võetud välismaise ettevõtte poolt, palgatud lepinguliselt rootsi tööandja poolt või töötab iseseisva ettevõtjana. Reeglid käivad nii ettevõtte omaniku kui töövõtja kohta, olenemata töövõtuvormist.

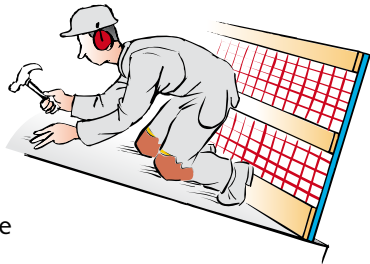
Kukkumiste ohu vähendamine

Kukkumine on ehitusplatsidel kõige tavalisemaks surmade või õnnetuste põhjuseks.

Kukkumiste oht peab olema ennetatud. Kui kahe tasandivaheline vahe on üle kahe meetri, on reeglina vajalik mingit tüüpi kaitse. Kaitsepiirded, tööplatvormid, töökorvid, ehitustellingud või muu sarnane kaitse tuleb kasutusele võtta esmajärjekorras. Kaitse võib osutada tarvilikuks ka väiksemate tasandite vahe puhul, nt kui allpool asetseb vesi või teravad esemed.

Kaitsepiirded peavad:

- olema turvalised
- olema vähemalt ühe meetri kõrgused
- koosnema ülemisest, keskmisest ja alumisest piirdest. Need võivad olla valmistatud ka teistmoodi, kuid nad peavad tagama turvalisuse vähemalt samal tasemel.

Katustel läbiviidavate tööde puhul peab tavaliselt olemas olema kaitsepiire või muu varustus, mis tagab vajaliku kaitse. Monteerige kaitsepiire katuseräästa külge või katuseräästa juures lõppevate ehitustellingute külge. Vaja võib minna eriti vastupidavaid tükkeid, et peatada inimene, kes järsult katuselt kõrge kiirusega alla kukkuma hakkab.

Kui kaitse kinnitamine pole võimalik, tuleb kasutada personaalseid turvistikuga varustatud kaitseseadmeid. Keskkoha turvarihm võib kaasa tuua suuri vigastusi ning seda ei tohi seetõttu kasutada. Kinnitage ohutusnöör mingi kindla ja turvalise konstruktsiooni külge katusel. Kontrollige, et kinnitused on turvalised. Kui ohutusnööri pole võimalik kuhugi kinnitada, võib selle siduda ümber turvalise konstruktsiooni ning mõni teine inimene peab seda pingul hoidma.

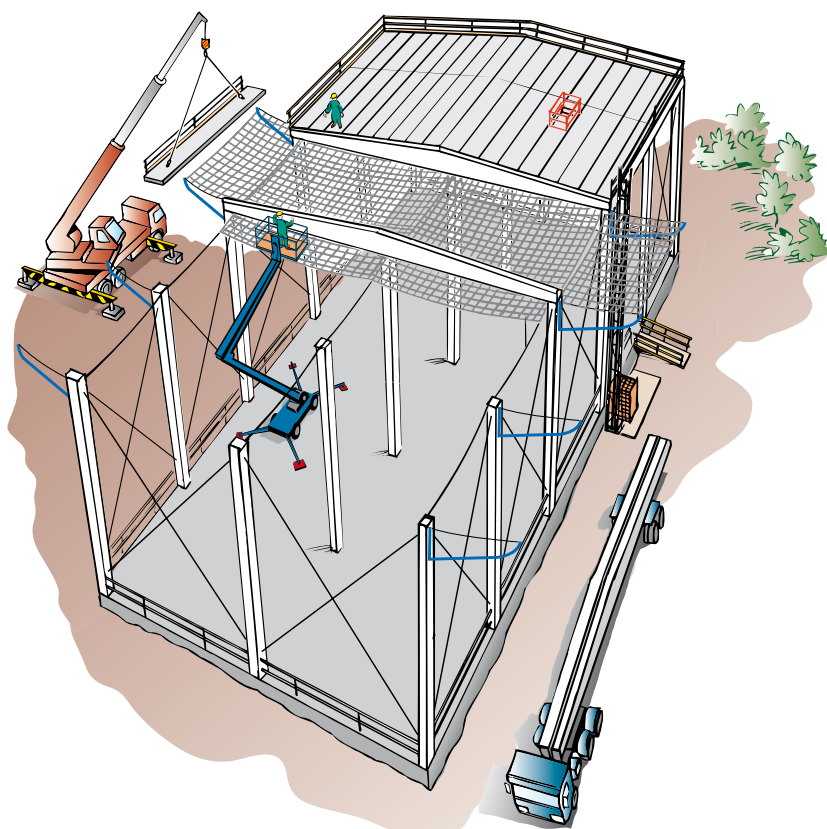

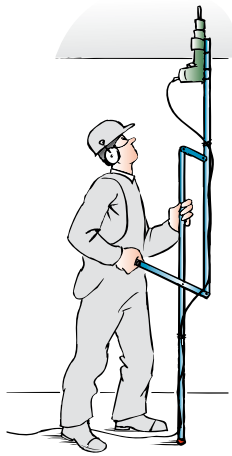
Sellised pinnad, mis ei kannata raskusi ning millest võib läbi kukkuda, tuleb blokeerida. Kui sellistel pindadel tuleb siiski töid läbi viia, kasutage vastavaid turvaseadmeid.

Osade tööde puhul on vajalik kasutada kaitsevõrku. Enne kasutamist peab võrgu ja selle paigalduse üle kontrollima pädev isik.

Kui keegi peab töötama katusel väiksel tööpinnaval üle nelja tunni ning katuse kalle on rohkem kui 1:4, peab tagatud olema horisontaalne tööpinna.

Tavaliselt tuleb kasutada kaitsekiivrit ning kaitsejalanõusid. Vahel on tarvis kasutada ka silmakaitseid, kuulmekaitseid ja kindaid.

Rasked tõsted ja väärad tööasendid koormavad keha

Ehitustöö on tihti raske ja koormav kehale ning seetõttu on ehitusmaterjalide transpordiks vajalik tõsteseadmed. Masinad ja tööriistad peavad olema ergonoomilised.

Pikemat aega redelilt töötamine pole kehale hea. Parema tööasendi tagab tasane pind, nt sellised platvormid, mida on võimalik tõsta või langetada.

Pärast pingutamist peavad lihased kehas taastuma. Erinevaid töid tehes vältite lihaste ühekülgset pingutust.

Keemiliste ainete kohta käivad reeglid Rootsis

Ehitusalal kasutatakse mitmeid mürgiseid, kantserogeenseid, söövitavaid või allergiaid tekitavaid aineid. Näiteks sisaldab betooni, müürimört ja krohv tsementi, mis võib pikemaajalisel kokkupuutel nahaga tekitada söövitushaavu. Muud ained, mis samuti sisaldavad ohtlikke aineid on liimid, värvid, kahekomponendilised tooted jne. Isegi ehitustolmu ja mineraalvillakiude loetakse ohtlikeks, kuna need võivad mõjutada sissehingamisel hingamisteid.

Keemiliste toodete puhul, mis sisaldavad ühte või enam ohtlikku ainet, peab tööplatsil saadaval olema ka edasimüüja ohutusala teabeleht. Kui tegemist on Rootsis ostetud toodetega, peab ohutusala teabeleht olema rootsikeelne. Ettevõtte, kes toob Rootsi sisse ohtlikke keemilisi tooteid oma tarbeks kasutamiseks, vastutab selle eest, et toote kohta on töökohal olemas kirjalik ohutus- ja turvaala teave töötajatele arusaadavas keeles.

Ehitusplatsil peab olema tagatud loetelu kõigi ohtlike keemiliste toodete kohta. Igal tööandal lasub selleala vastutus.

Tööandja peab töövõtjaid teavitama keemiliste toodetega kaasnevatest riskidest ning veenduma, et töövõtjad on teabest aru saanud.

Teatud ohtlike ainete puhul kehtivad eriti ranged reeglid:

Asbest: asbestiga töötamiseks ja selle eemaldamiseks on töid läbiviival ettevõttel tarvis hankida Töökeskkonnaametilt luba. Loa saamiseks on vajalik esitada dokumendid vastava väljaõppe kohta ning arstitõend.

Termoplast: ka termoplastiga seonduvate tööde puhul (nt vahtplast, mis sisaldab isotsüanaate, epoksiliimi, epoksivärvi jne) on vajalik enne tööde läbiviimist arstlik läbivaatus ning koolitus.

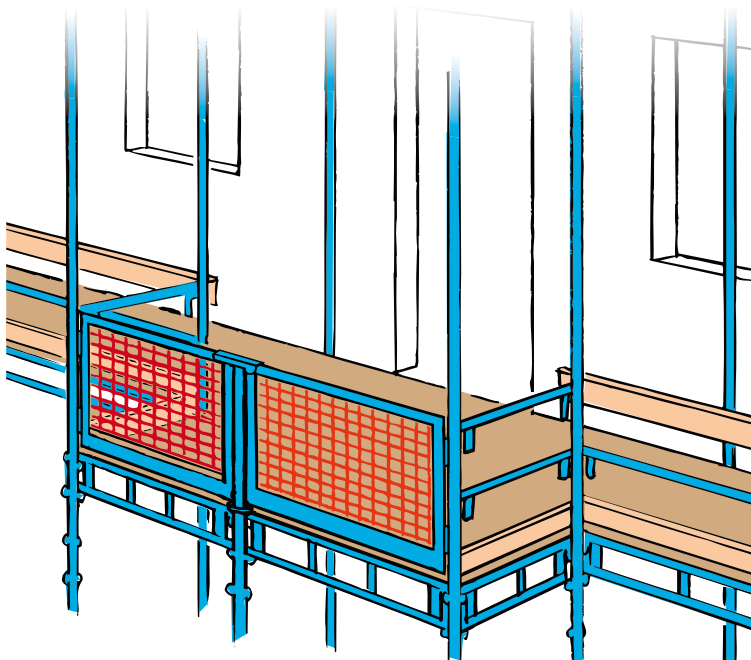
Nende reeglite rikkumine on karistatav ja võib lõppeda suurte trahvidega.

Ühenduskohad ja transport

Ehitusplatsil peavad olema turvalised ühenduskohad, nt trepp või kaldtee erinevate tasandite vahel. Kui töövõtja peab palju treppe kasutama, peab üle 10-meetrise tasanditevahelise vahede puhul olema tööplatsil tagatud lifti olemasolu.

Ehitusplatsile jäävate autoteede puhul peab turvalisus olema tagatud kas piisava vahemaa kindlustamise või kaitseseadmete olemasolu läbi.

Erinevate tasandite vaheline transport peaks toimuma ohutusvahendeid või -seadmeid ära võtmata. Kui see pole võimalik, tuleb transpordiks kasutada laadimisplatvorme, fassaadis olevaid koormaavausi, rampe või erilisi transpordisüsteeme.

Tõsteseadmete, masinate ja teatud muude toodete kasutusjuhendid

Masina või tõsteseadme kohale toimetamisel või kasutuselevõtul Rootsis, peab seade või masin olema varustatud kirjaliku rootsikeelse kasutusjuhendiga. Selle eest vastutab edasimüüja. Edasimüüjaks loetakse ka ettevõtet või isikut, kes toob masina maale Rootsis kasutamiseks. Teave kasutusjuhendi kohustusliku sisu kohta on saadaval Rootsi Töökeskkonnaameti reeglistikus masinate kohta.

Eelnevalt kokkupandud ehitustellingute puhul peavad kirjalikud rootsikeelsed juhendid seadmete kohale toimetamisel kaasas olema ning need peavad olema ehitustööplatsil kättesaadavad. Teave kasutusjuhendi kohustusliku sisu kohta on saadaval Rootsi Töökeskkonnaameti reeglistikus ehitustellingute kohta.

Kui masinat, tõsteseadet või tellinguid jne kasutatakse ehitustöödel, peab asjasse puutuval töövõtjal olema ligipääs ülalnimetatud seadmete kasutusjuhendite kohta. Juhendid peavad olema töötajale arusaadavas keeles.

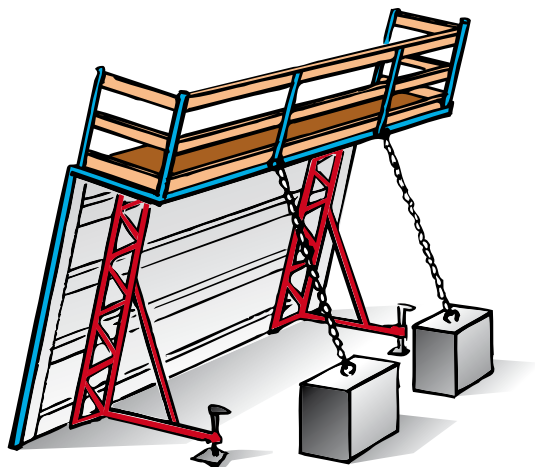
Tõsteseadmete, masinate ja mõne muu toote CE-märk, tüübikinnitus ja ülevaatus

Et uusi tõsteseadmeid ja masinaid Rootsis kasutada, peavad need üldiselt olema varustatud CE-märgiga. Rootsi toimetatavad eelnevalt kokkupandud ehitustellingud ja redelid peavad olema saanud volitatud organi poolt tüübikinnituse (redelite puhul ka sertifitseeringu).

Paljud masinad ja tõsteseadmed peavad selleks, et neid jätkuvalt kasutada tohiks, läbima korrapäraseid ülevaatusi. Kui ülevaatus pole tehtud või kui ülevaatus korras esile toodud puudusi pole kõrvaldatud, on masina või tõsteseadme kasutamine karistatav. Ülevaatus tuleb läbi viia vastavuses Rootsi seadusandlusega.

Mida veel meeles pidada

Tõsiseid õnnetusi võib põhjustada ladustatud ehitusmaterjali liikumine, nt põhjustatuna tugevast tuulest. Seetõttu on oluline materjali püsistamine. Mõnikord on vajalik ka töövõtjate kaitsmine ilmastiku tingimuste (nt tuult ja külma) vastu.

Alad, kus on kukkuvate esemete oht, tuleb blokeerida. Kui neile aladele on siiski vaja juurde pääseda, on vajalik kaitsekatuse olemasolu.

Maapinnatööd tuleb planeerida nii, et maapinda ei koormataks rohkem, kui see välja kannatab. Vajadusel tuleb kindlustada kaitse maalihke suhtes. Veenduge, et maapinnas poleks kaableid ega ohtlikke aineid ning et välistatud oleks masinate süvenditesse kukkumise oht. Sõidukid tuleb süvenditest eemal hoida.

Ehitusplatsidelt mööduvad sõidukid kujutavad endast ohtu. Esmajärjekorras tuleb liiklus ümber suunata. Liiklusest eraldamata tööplatsil töötav isik peab kandma helkuritega varustatud kõrgnähtavust tagavaid riideid.

Kui midagi juhtub

Kõik peavad suutma turvaliselt ja kiiresti tööplatsilt lahkuda, nt tulekahju puhul. Väljapääsud ja kogunemiskohad peavad olema siltidega varustatud. Evakuatsiooniüksed peavad avanema sissepoole ning tulekustutusvahenditele peab olema tagatud hõlbus ligipääs.

Alati peab olema valmisolek esmaabi osutamiseks ning sellise abi osutamiseks vajalikele ruumidele ja varustusele ligipääs peab olema siltidega viidastatud. Samuti peab töökohas olema teabesilt, millelt on loetavad kiirabi ja päästeameti telefoninumbriid, töökoha aadress ja vajadusel ka teejuhised. Helistaja peab suutma suhelda Rootsi Päästeametiga. Tavapäraselt oskavad Päästeameti töötajad inglise keelt.

Kui voolukatkestus toob endaga kaasa erilisi ohutusalseid riske töökohas, peab töökoht olema varustatud avariivalgustusega. See kehtib nt tööde puhul, mis on seotud ehitussaega või ehitustellingute ülesseadmisega.

Töökeskkonna plaan

Töökeskkonna plaan tuleb välja töötada juba enne ehitustöödega alustamist. Elköige vastutab planeerimis- ja projekteerimisala ehitustöökeskkonna koordinaator plaani välja töötamise eest. Projektijuht või vastutava objektiülema vastutusalasse kuulub ka plaani rakendamine.

Töökeskkonna plaani kasutatakse kogu ehitusaja jooksul. Ehitustöökeskkonna koordinaatori ülesandeks on vastutada selle eest, et plaan oleks kättesaadav töökohal niipea, kui ehitustöödega on alustatud. Koordinaatori ülesandeks on ka plaani vajalike muudatuste ja kohanduste tegemine. Kui ehitus- või rajatistööd viiakse läbi kohtades, kus samaaegselt jääb toimuma mingi muu tegevus, tuleb seda töökeskkonna plaanis arvesse võtta.

Plaanis peab sisalduma alljärgnev:

- tööplatsil rakendatavad reeglid
- töökeskkonna tööde organiseerimise kirjeldus
- ehitustööde ajal rakendatavate head töökeskkonda tagavate töökeskkonn meetmete kirjeldus. See on kehtiv muu hulgas ka allpool loetletud tööde puhul:
 - kukumisohuga seotud tööd
 - maalihke ohuga seotud süvenditööd
 - teatud keemiliste või bioloogiliste ainetega seotud tööd
 - tööd kõrgepingeliinide läheduses
 - uppumisohuga seotud tööd
 - kaevude ja tunnelitega seotud tööd
 - lõhkemisainete kasutamisega seotud tööd
 - raskete ehituselementide monteerimisega seotud tööd
 - töö aladel, mida läbivad sõidukid
 - kandekonstruksioone lammutamisega või tervisele ohtlike materjalide või ainetega seotud tööd.

Eelnev avaldus

Töödeülem esitab enne tööde alustamist eelneva avalduse (lähimasse piirkonda) Töökeskkonnaametisse (vt seadustiku § 7). Seda pole vaja teha väiksemate tööde puhul. Töödeülem vastutab ka selle eest, et avalduse koopia pannakse üles ehitustööde platsil ning seda ajakohastatakse.

Planeerimine ja teave

Kõiki töid tuleb eelnevalt planeerida ja riski suhtes hinnata, et nende läbiviimine oleks turvaline. Laohooned, töökojad ja hoidlad ning ühendused ja transport tuleb eelnevalt planeerida. Oluline on leida lahendus töökohtadele pääsemiseks. Töö tuleb planeerida nii, et erinevad tegevused ei satuks kokku viisil, mis võib põhjustada õnnetusi või ohtu tervisele. Ajaplaneerimine on eriti oluline kui töö on ulatuslik kuid ehitusaeg lühike.

Valida tuleb töömeetodeid või varustust, mis:

- väldivad õnnetuste juhtumist seoses maalihete või kukkumistega seoses,
- tagavad terviskahjustavate või ebavajalikult keha väsitavate koormuste vältimise,
- toovad kaasa madala müra- ja vibratsioonitaseme, ohtlike ainete ja õhusaaste taseme.

Töövõtjaid teavitatakse tööst ja töökeskkonnaalaste meetmete rakendamisest või nende planeerimisest ning kehtivatest reeglitest. Töötajad võivad vajada eriväljaõpet või juhiseid uute toodete või töömeetodite kasutuselevõtul.

Ehitusplatsil toimub pidevalt ja kiiresti mitmeid ohte kaasa toovaid muutusi. Seetõttu on vajalikud reeglipärased turvaalased ringkäigud.

Kes vastutab mille eest?

Ehitusplatsil hea töökeskkonna loomiseks on väga oluline ennetav töökeskkonnaalane töö ning kõigi asjaosaliste vastutus. Samuti on tähtis, et erinevad osapooled teevad koostööd ning ehitustöölised võtavad osa töökeskkonnaalasest tööst.

Põhivastutus töökeskkonna arvestamisel ehitusprojekti ettevalmistusfaasis (planeerimis- ja projekteerimistööd) on ehitustööde või rajatistööde läbiviija (Projektijuhil). Projektijuht vastutab ka selle eest, et ajakohastataks eelnev avaldus, töökeskkonnaplaan ja dokumentatsioon ning et keegi määratakse planeerimise ja projekteerimise ajaks töökeskkonna koordinaatoriks.

Projektijuht peab ka vastutama selle eest, et ehitus- ja rajatistööd on vastavuses töökeskkonna reeglitega ning määrab ka ehitus- või rajatistööde läbiviimise ajaks töökeskkonna koordinaatori.

Mõnikord võib projektijuht kirjaliku lepinguga anda oma töökeskkonnaalase vastutuse üle mõnele tööettevõtjale ehitusprojekti selle osa suhtes, mida töövõtt hõlmab. Vastutuse võib üle anda juhul, kui tööettevõtja vastutab iseseisvalt kogu planeerimise ja projekteerimise ja/või projekti kogu läbiviimise eest, nt üld- või täistöövõtulepingu korral. Osalise töövõtulepingu korral ei saa projektijuht sellist vastutust üle anda.

Ehitustöökeskkonna koordinaator planeerimise- ja projekteerimise alal koordineerib projekteerimist lähtudes töökeskkonnast ning vastutab töökeskkonna plaani ja dokumentatsiooni koostamise eest.

Projekteerijad (arhitektid, konsultandid jne) vastutavad samuti oma töö raames selle eest, et ehitusprojekti koostamisel võetakse arvesse ehitusaegset töökeskkonda.

Ehitustöökeskkonna koordinaator ehitus- ja rajatistööde ajal koordineerib töid lähtudes töökeskkonnast, kohandab töökeskkonna plaani vastavalt tööde tegelikule läbiviimisele, kontrollib, et töid teostataks vastavalt töökeskkonnaalastele nõuetele ning et järgitakse töökeskkonna plaani.

Teised ettevõtted, kes tegutsevad samaaegselt samal ehitustöödega seotud tööplatsil, peavad andma ehitustöökeskkonna koordinaatorile andmed oma tööde läbiviimise kohta, kui nende enda tegevus võib kaasa tuua erilisi riske. Kõik ühisel tööpaigal tegutsevad inimesed peavad järgima ehitustöökeskkonna koordinaatori välja antud juhiseid ja turvareegleid.

Igal tööandjal lasub põhivastutus oma töötajate töökeskkonna suhtes. Tööandja vastutus oma töövõtjate suhtes kehtib täielikult ka siis, kui tööandja vastutab lisaks veel projekteerimise eest, tööül kasutatava masina tootja eest või töökeskkonna koordinaatori eest.

Iseseisev ettevõtja ja need, kes töötavad pereettevõtetes, kus pole töövõtjaid, peavad ehitus- ja rajatistööde puhul järgima suure osas samu reegleid, mis on kehtivad tööandja ja töövõtja puhul.

Ehitustöötajad osalevad töökeskkonnaalases töös, järgivad kehtivaid ettekirjutusi ja kasutavad olemasolevaid kaitsevahendeid ja -seadmeid.

Ohutusvolinik esindab töövõtjaid turvaalastes küsimustes. Kui mingi töö tegemine toob kaasa vahetu ja tõsise ohu elule või tervisele ning tööandja ei kõrvalda otsekohe sellist ohtu, on ohutusvolinikul õigus töö katkestada selleks ajaks, kui Töökeskkonnaamet esitab olukorra kohta oma seisukoha.

Tootja, maaletooja ja tehniliste seadmete rendile andja vastutavad oma toodete ohutuse eest. Keemiliste toodete ja muude ainete tootjatel ja maaletoojatel on sarnane vastutus. Tootja, maaletooja ja rendile andja peavad andma ka vajaliku tooteteabe terviserikete ja õnnetuste ennetamiseks.

Töökeskkonnaseadus reguleerib ka **ajutiste lepingutega töötajaid värbava tööandja** kui ka **töökoha eest vastutava isiku** vastutusala.

ARBETSMILJÖ
VERKET

**Additional copies of this publication
can be ordered from:**

Swedish Work Environment Authority,
publication services,
112 79 Stockholm.

Tel. +46-(0)8-730 97 00

Fax +46-(0)8-735 85 55

www.av.se

ADI 539 Est

Our vision: Everyone wants to, and can, create a good work environment